

Оксана Клименко,

кандидат історичних наук, доцент, старший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: klimenko_oz@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-4821-8503>

Олена Сокур,

молодший науковий співробітник,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: sokuro1@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-9861-3283>

КОДИФІКАЦІЯ ВИВЧЕННЯ БІБЛІОТЕКИ ЯК ОБ'ЄКТА БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА В СИСТЕМІ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

У статті репрезентовано кодифікацію актуальних підходів до вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства, які утвердилися на сучасному етапі розвитку бібліотечної науки. Аргументовано тезу, що представлені напрацювання у світлі проблеми, винесеної в заголовок, з одного боку, фактично не враховують взаємодії бібліотек як фундаменту реалізації їхньої місії, з іншого – представляють різноплановість еволюції бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства в часі й просторі в контексті суспільних трансформацій.

Ключові слова: бібліотекознавство, об'єкт бібліотекознавства, бібліотека, функція, модель, система.

Постановка проблеми. Динамічний вплив інформаційно-комунікативних технологій, коли нове знання фактично одномоментно стає надбанням усієї світової наукової спільноти, беззаперечно виявляється на сучасному етапі розвитку бібліотекознавства, яке базується на загальнолюдських цінностях. Уведення бібліотекознавства в комплекс наук про соціальні комунікації ставить перед науковцями цієї галузі нові завдання щодо вироблення певної методологічної парадигми проведення досліджень [8].

«Під соціальними комунікаціями необхідно розуміти таку систему суспільної взаємодії, яка включає визначені шляхи, способи, засоби,

принципи встановлення і підтримання контактів на основі професійно-технологічної діяльності, що спрямована на розроблення, провадження, організацію, удосконалення, модернізацію відносин у суспільстві, які складаються між різними соціальними інститутами, де, з одного боку, у ролі ініціаторів спілкування найчастіше виступають соціально-комунікативні інститути, служби, а з іншого – організовані спільноти (соціум, соціальні групи) як повноправні учасники соціальної взаємодії» [10].

Актуальність дослідження. Генезі бібліотекознавства як наукової дисципліни документно-комунікаційного циклу притаманний прогрес як загально-теоретичного, так і теоретико-прикладного рівнів, що зумовлено зміною парадигми до вивчення його об'єкта. Сьогодні в науковому дискурсі бібліотечної науки (library science) як типового наукового феномену опанування функцій сучасної наукової бібліотеки є однією з найбільш складних та обговорюваних проблем. Від розроблення науково обґрунтованої та адекватної практики кодифікації багато в чому залежать правильність стратегій діяльності бібліотек, чіткість у визначенні вмотивованих завдань, формування правомірних напрямів роботи, модифікація зв'язків, оптимальна побудова їхньої внутрішньосистемної взаємодії.

Формат наукової праці дає змогу лише репрезентувати наукові підходи до вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства, які поділяють автори. Одразу зазначимо, що під кодифікацією, яка вирішує два взаємопов'язаних завдання – удосконалення змісту та форми, розуміємо офіційне визнання, опис і систематизацію основних напрямів сучасної бібліотечної науки задля її розвитку та відповідності найважливішим потребам сучасності.

Аналіз останніх досліджень. Теоретико-методологічні засади розвитку бібліотекознавства постійно перебувають у центрі уваги науковців. Вважаємо за доцільне виокремити напрацювання таких авторитетних теоретиків і практиків, як О. Воскобойнікова-Гузєва, І. Давидова, Л. Дубровіна, В. Ільганаєва, М. Карташов, Ю. Мелентьєва, О. Онищенко, В. Попик, М. Слободяник, Ю. Столяров, А. Черняк, Я. Шрайберг. Так, модельний підхід до дослідження бібліотечної взаємодії, як складної відкритої динамічної системи та окремих її підсистем, застосовували як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Серед них вирізняються дослідження Ю. Арського, Ю. Артемова, О. Артем'євої, М. Васильченка, С. Гарагулі, Л. Госіної, Т. Добко, Н. Зайченко, А. Карауш, Д. Коготкова, Т. Колеснікової, Л. Костенка, П. Рогової, А. Соколова, А. Стукалової.

Мета статті – кодифікувати актуальні підходи до вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити завдання виявлення, аналізу та систематизації актуальних підходів до вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства.

Методи дослідження. Методологія статті базується на загальнонаукових принципах історизму, системності, комплексності, об'єктивності, всебічності пізнання. Використання загальнонаукових (аналізу, синтезу, узагальнення) та спеціальних методів дослідження (порівняльно-історичного, формально-логічного, проблемно-хронологічного) сприяло досягненню поставленої мети.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прогрес наукового знання щодо ідей, концепцій, моделей та загалом збагачення поняттєво-категорійного апарату привів до урізноманітнення інноваційних підходів і методів фундаментальних та прикладних досліджень. Так, аргументоване застосування системного підходу сприяло обґрунтуванню вивчення бібліотеки як системного об'єкта бібліотекознавства, невід'ємними складовими якого є взаємозалежні та взаємообумовлені елементи.

Системний підхід – загальнонаукова методологічна концепція, особлива стратегія наукового пізнання й практичної діяльності, орієнтована на розгляд складних об'єктів як деяких систем [14, с. 584]. Системний підхід є найперспективнішим для бібліотекознавчих розвідок у царині опанування теоретичного відтворення бібліотеки як наукового поняття й об'єкта реальності у всіх її зв'язках та опосередкуваннях [3].

Як справедливо наголошує О. Бруй, у сучасному бібліотекознавстві активно застосовуються соціокомунікаційний, системний і процесний підходи до управління бібліотекою та різних його підсистем й аспектів упровадження, зокрема до стратегічного управління; значна кількість бібліотекознавчих досліджень стосується теоретичних і практичних аспектів застосування в бібліотеках збалансованої системи показників та інших спеціальних управлінських стратегічних інструментів [3, с. 27].

Система (гр. σύστημα – поєднання, утворення) визначається як сукупність визначених елементів, між якими існує закономірний зв'язок чи взаємодія [14, с. 583]. Системний підхід орієнтує дослідників на розкриття цілісності об'єкта, виявлення різноманітних зв'язків і зведення їх у теоретичну єдність. У вітчизняному бібліотекознавстві важливість цього методу було осмислено наприкінці 1970-х років. Системний підхід дає змогу виокремити найбільш загальні та стійкі елементи у взаємодії бібліотек, ґрунтується на виборі найраціональнішого шляху вивчення складних явищ через послідовне розчленування їх до тієї межі, за якою вони втрачають свою якість.

Як уточнює М. Карташов [7, с. 1–2], розвиток наукових бібліотек як системи, якій притаманно посилення єдності та взаємозалежності всіх її елементів, потребує вивчення з позицій системного підходу.

Розрізняють прості та складні системи. Проста система – це сукупність однорідних елементів (наукові бібліотеки, бібліотеки наукових установ НАН України), що виконують необхідні для її існування функції. Якщо ж у системі є кілька таких сукупностей (бібліотеки наукових установ відділень НАН України), то кожна з них набуває ролі підсистеми, а вся вона стає складною. Поняття системи так само відносно, як і поняття елемента, оскільки кожна система одночасно є підсистемою (елементом) системи більш високого порядку (метасистеми) й одночасно виступає як метасистема для систем більш низького порядку (мікросистем).

Граничною одиницею поділу є окрема бібліотека як елемент. Неподільність елемента відносна, неподільним він вважається лише на тому рівні аналізу, який прийнятий у цьому дослідженні. Розглянутий на іншому рівні – не як окремий елемент, а самостійна система (діяльність бібліотек) зі своїми елементами і зв'язками – він також характеризується складністю та передбачає ретельний розгляд. Сукупність елементів (у нашому дослідженні – наукових бібліотек) утворюють систему (тобто мережу бібліотек наукових установ НАН України).

Для налагодження мережевої взаємодії бібліотек наукових установ Всеукраїнської академії наук першим директором Всенародної бібліотеки України С. Постернаком у 1929 р. було ініційовано створення Бібліотечної комісії, коли постала потреба планово організувати й координувати бібліотечну справу всієї Всеукраїнської академії наук як цілісної системи. У 1946 р. задля активізації співробітництва бібліотек наукових установ Ю. Меженко запропонував створити при бібліотеці Академії наук Керівний центр мережі бібліотек системи АН УРСР, було підготовлено проект положення про мережу бібліотек, що мало б забезпечити якісно новий рівень роботи бібліотек інститутів, розвиток їх як єдиної інформаційно-бібліотечної системи з уніфікованою організацією основних бібліотечно-виробничих процесів. Тобто було запропоновано науково-організаційне забезпечення взаємодії бібліотек.

Сучасне бібліотекознавство характеризується різними науковими підходами до аналізу бібліотеки як системи. На наше переконання, найоптимальнішими з них є виділені та охарактеризовані Ю. Артемовим [2, с. 66]. Так, автор виокремлює структурно-функціональний, соціально-функціональний, діяльнісний, маркетинговий та технологічний підходи.

Одним з найважливіших якісних критеріїв оцінювання наукової праці є актуальність. Отже, перспективним для аналізу бібліотеки є моделювання, тобто вивчення її як об'єкта бібліотекознавства за допомогою моделей. Структурно-функціональний підхід, запропонований Л. Хавкіною в 1920-х роках, базувався на тричленній моделі бібліотеки, складовими якої є «читач» – «бібліотекар» – «книга» [15].

Вихідним (аксіоматичним) для вивчення структури бібліотеки є положення про те, що бібліотека як соціальний інститут створена суспільством для розповсюдження в просторово-часовому континуумі документів з метою формування та задоволення інформаційних потреб. Базуючись на цьому твердженні, Ю. Столяров побудував багаторівневу (багатоконтурну) модель бібліотеки [13]. Відповідно до його теорії, бібліотеку як систему утворюють такі чотири елементи – бібліотечний фонд, контингент користувачів бібліотеки, бібліотечний персонал і матеріально-технічна база бібліотеки. Єдність названих елементів становить перший контур системи. Другий її контур представлено моделями елементів першого контуру та складається з таких елементів, як модель бібліотечного фонду бібліотеки, модель контингенту користувачів бібліотеки, модель бібліотечного персоналу, модель матеріально-технічної бази бібліотеки. Наступний рівень системи представлено моделями елементів другого контуру й т. д.

Найпростіші, родові елементи властиві кожній бібліотеці без винятку, обов'язково й постійно присутні в ній; за відсутності хоча б одного з них система функціонувати не може; їхні характеристики дають змогу чітко їх розрізнити. Серед них виділяють «документ» і «користувач», які є першоосновою появи інших елементів, але їх наявність ще недостатня для утворення бібліотеки.

Кожна підсистема і її модель не тільки впливає на інші, але й сама залежить від них не менше, ніж вони від неї, не даючи змоги жодній з них бути центральною або єдиною. Тому ні бібліотечний фонд, ні користувачі, ні персонал, ні матеріально-технічна база, ні тим більше їхні моделі на другому й наступних контурах самі по собі, ні навіть їхні взаємодії, що розглядаються ізольовано одне від одного, ще не утворюють бібліотеку як цілісну систему. За твердженням Ю. Столярова, органічне ціле утворюється лише тоді, коли між цими підсистемами виникають стійкі внутрішні зв'язки, унаслідок чого система набуває інтегративні якості.

Ми поділяємо думку науковця, що бібліотека не є сукупністю механічно з'єднаних компонентів – ідеться саме про цілісність, розчленовування якої на частини можливо лише в абстракції. Кожна підсистема – рівноп-

равна з іншими, виконує свою власну, якісно відокремлену внутрішньою зовнішньосистемну функцію, без якої система була б недієздатна. Сукупність цих функцій надає системі «бібліотека» стійкості та закінченості. Ці підсистеми і зв'язки між ними притаманні будь-якій бібліотеці доти, доки вона існує у своїй власній якості.

А. Ванєєв констатує, що попри збереження багатьох соціальних функцій їхній зміст змінюється в часі та просторі під впливом соціальної ролі, яку соціум покладає на бібліотеку [4, с. 126]. Тобто породжена суспільством і задля суспільного розвитку бібліотека емпатично реагує на його запити, намагаючись їх спрогнозувати та, відповідно, випередити.

Модель бібліотеки, розроблена А. Соколовим, базується вже не на документі, а на інформації як предметі діяльності бібліотеки [12]. Така модель пропонує дослідження стратегічних змін у діяльності бібліотек, що зумовлені глобальними процесами переходу від інформаційного суспільства до суспільства знань. Системно-функціональній та діяльній моделі бібліотеки М. Слободяника притаманні такі елементи, як інформаційний потенціал, інформаційна діяльність, комунікаційний процес, управління [11].

Сутність модифікованих змін полягає в переорієнтації пріоритетів – знання стають ключовим елементом сучасного суспільного й економічного життя. Під впливом цих трансформацій розширюються функції та ускладнюються завдання, які постають перед бібліотеками, що потребує постійного вдосконалення структури, ресурсів і технологічного забезпечення. Саме тому існує необхідність теоретичного осмислення змін у структурі бібліотек, які були зумовлені процесами у світовому співтоваристві та виникли у зв'язку з переходом на вищий рівень розвитку.

За Я. Шрайбергом, системно-структурна модель бібліотеки – це п'яти-компонентна система, яку утворюють документи, користувачі, персонал, інформаційна компонента та інфраструктура [16]. На його переконання, така модель якнайповніше відображає зміни, що відбулися під впливом інформаційно-комунікаційних технологій.

Представлені моделі, на наше переконання, фактично не враховують взаємодії бібліотек як важливого чинника формування інформаційного простору. Так, місія Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського сконцентрована на науково-інформаційному забезпеченні розвитку суспільства та збереженні документальної спадщини України, що спонукає до розширення функціонально-змістового діапазону бібліотечної діяльності. НБУВ є науково-методичним центром для

бібліотек і бібліотечно-інформаційних підрозділів наукових установ Національної академії наук України, інформаційно-комунікаційну діяльність яких зосереджено на реалізації спільних проєктів задля обслуговування вчених та фахівців. Тому її діяльність зорієнтовано на постійний моніторинг соціальних пріоритетів, змісту та структури інформаційних запитів соціуму з метою поступового входження України у європейський і світовий науково-інформаційний простір.

Концептуальна модель гібридної бібліотеки, представлена у колективній монографії фахівців Київського національного університету ім. Т. Шевченка [1, с. 38–41], ґрунтується на поєднанні інформаційного та діяльнісного підходів. Запропонована модель інтегрує чотири необхідні та достатні, на думку авторів, елементи: інформаційний потенціал, оброблення інформації, представлення інформації, забезпечення комунікації через електронну доставку документів. На нашу думку, така модель представляє бібліотечну взаємодію лише в напрямі задоволення інформаційних потреб користувача.

Перспективну модернізаційну модель сучасної вітчизняної бібліотеки в дослідженнях О. Воскобойнікової-Гузєвої репрезентовано вже як трирівневу та семиелементну: ідеологічна, інноваційна, інвестиційна складові передбачають технологічну, соціальну, інституційну модернізацію, що, у свою чергу, приведе до результативної складової так званого світового стандарту [5].

Актуальною щодо нинішнього етапу розвитку бібліотечної науки (library science), на наше переконання, є концептуальна модель Ю. Артемова, де книгозбірня – це система із внутрішніми й зовнішніми взаємодіями та зв'язками між ними, яку зорієнтовано на зовнішній запит, організацію бібліотечно-інформаційного ресурсу, бібліотечні послуги та продукти [2]. Представлена діяльнісна модель враховує індивідуальні характеристики бібліотек, їхню здатність відповідати сучасним уявленням про бібліотеку суспільства знань. Автор стверджує, що «у відповідь на зовнішні запити в бібліотеці ініціюються процеси, що визначаються технологічними інструкціями, нормами, структурою й методами керівництва бібліотекою» [2, с. 67]. Для реалізації цих процесів залучаються всі наявні бібліотечні ресурси: кадрові, інтелектуальні, бібліотечно-інформаційні, інформаційно-комунікаційні, матеріально-технічні, фінансові. У результаті користувач одержує якісні бібліотечні послуги та продукти.

Бібліотечно-інформаційний продукт є результатом когнітивної діяльності бібліотек, який представлено бібліографічними показниками різних типів і видів, реферативною та аналітичною інформацією, біблі-

ометричною, наукометричною й прогностичною діяльністю. Згідно з моделлю Ю. Артемова, задля формування власних ресурсів бібліотеки звертаються із запитами до інших установ і навчальних закладів тощо, тобто активно співпрацюють [2, с. 68].

У запропонованій моделі бібліотечно-інформаційний ресурс виходить за межі окремої бібліотеки. Сучасні бібліотеки, за твердженням Ю. Артемова, повинні об'єднуватися в корпоративні бібліотечні мережі, надавати своїм користувачам доступ до інформації в регіональному, галузевому і світовому інформаційному просторі, що стає визначальною рисою бібліотеки суспільства знань.

Нова модель бібліотечної діяльності – корпоративна, організаційне становлення якої розпочалося наприкінці 1990-х років, означає розширення комунікаційних зв'язків між учасниками системи, постачальниками та споживачами. Її підґрунтям став активний розвиток інформаційних технологій, телекомунікаційного середовища та насамперед мережі Інтернет, які змінили традиційні уявлення щодо обмеженості бібліотек, зруйнували їхню замкненість. І. Давидова уточнює, що зміна організаційних форм функціонування бібліотек в інформаційному суспільстві відбувається і в напрямі створення нових організаційних форм – електронних та цифрових бібліотек, які функціонують у глобальному розподіленому інформаційному просторі. Вона вважає трансформацію еволюційним процесом бібліотечної системи [6, с. 80–81].

Взаємодія є об'єктивною та універсальною формою руху, розвитку, що визначає існування та структурну організацію будь-якої матеріальної системи [9, с. 82]. Багатоаспектна взаємодія є базовою засадою ефективного існування суспільства загалом, що виявляється в інноваційних взаємозв'язках його соціальних інститутів, одним з найважливіших з яких є бібліотека, і, відповідно, різнопланових взаємовпливів її користувачів як породження конкретної культури у єдиному універсальному світі.

Висновки та практичне значення. Прогрес бібліотекознавчого дискурсу зумовлює виникнення наукових концептуальних підходів, які інтегрують легалізовані знання та містять коректні пояснення нових ідей щодо дослідження бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства, розширюючи верифікованість пізнавальних меж. У рамках актуальних підходів, які утвердилися на сучасному етапі розвитку бібліотечної науки, представлені напрацювання, на наше переконання, з одного боку, фактично не враховують взаємодії бібліотек як фундаменту реалізації її місії, з іншого – представляють різноплановість еволюції бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства в часі та просторі в контексті суспільних трансформацій.

Таким чином, опанування проблемного поля дало змогу диференціювати істотні властивості сучасних бібліотек як сукупність базових пізнаних ознак і відносини між ними, які мають свій власний потенціал змісту й сутності значення. Особливо важливим у світлі проблеми, винесеної в заголовок статті, є питання про переосмислення інтерпретації змісту наявних багатовимірних підходів вивчення бібліотеки як об'єкта бібліотекознавства, які передають базові концептуальні ознаки, але не в повному обсязі, насамперед у системі наукових комунікацій. Розглянуті тлумачення не тільки не суперечать один одному, але є взаємопов'язаними, їхня незамінна стрижнева особливість полягає у взаємодоповненні та варіативності; вони вирізняються якісною новизною й утворюють концептуальну конститутивну схему, що дає змогу стверджувати про комплексний характер здійснених досліджень і їхньої інтегруючої ролі в бібліотечній науці.

Список бібліографічних посилань

1. Антонов В. М., Нестеренко В. Г., Антонова-Рафі Ю. В. Гібридні акмеологічні бібліотеки в Україні (інноваційні технології та застосування) : монографія. Київ : Видав.-поліграф. центр «Київський університет», 2013. 207 с.

2. Артемов Ю. І. Концептуальна модель бібліотеки суспільства знань. *Наук. пр. Держ. наук.-пед. б-ки України ім. В. О. Сухомлинського*. Київ, 2010. Вип. 2. С. 66–71.

3. Бруй О. М. Збалансована система показників у стратегічному управлінні бібліотекою : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03. Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2018. 283 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/28644/1/Brui_diss.pdf (дата звернення: 18.01.2020).

4. Ванев А. Н. Библиотечное дело. Теория. Методика. Практика. СПб : Профессия, 2004. 368 с.

5. Воскобойнікова-Гузєва О. В. Стратегії розвитку бібліотечно-інформаційної сфери України: генезис, концепції, модернізація : монографія / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. Г. І. Ковальчук. Київ : Академперіодика, 2014. 362 с.

6. Давидова І. О. Управління системними трансформаціями бібліотек: до питання наукової організації управління. *Вісн. Харк. держ. акад. культури*. 2014. Вип. 45. С. 78–84.

7. Карташов Н. С. Взаимодействие научных библиотек как фактор

наиболее полного удовлетворения информационных потребностей ученых и специалистов : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 05.25.03. Гос. ордена Ленина б-ка СССР им. В. И. Ленина. М., 1978. 33 с.

8. Кунанець Н. Соціокомунікативний підхід у дослідженні історії бібліотечної справи західноукраїнського регіону. *Вісн. КНУКіМ. Сер.: Соціальні комунікації*. 2013. Вип. 1. С. 114–119. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknukim_sk_2013_1_19 (дата звернення: 21.01.2020).

9. Педагогічний словник / за ред. М. Д. Ярмаченка. Київ : Пед. думка, 2001. 516 с.

10. Різун В. Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій. *Психолінгвістика*. 2012. Вип. 10. С. 305–314. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_10_44 (дата звернення: 21.01.2020).

11. Слободяник М. С. Системно-функциональная модель библиотеки. Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества. Тема 2003 года: *Библиотека и доступность информации в современном мире: электронные ресурсы науке, культуре и образованию* : труды конф. 10-я юбилейн. Междунар. конф. «Крым 2003» (Судак, 7–15 июня 2003 г.). М. : ГПНТБ России, 2003. Т. 2. С. 759–760.

12. Соколов А. В. Информационный подход к документальной коммуникации. Л. : ЛГИК, 1988. 85 с.

13. Столяров Ю. Н. Библиотека – двухконтурная система. *Науч. и техн. б-ки*. 2002. № 11. С. 5–24.

14. Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; голов. ред. В. І. Шинкарук та ін. Київ : Абрис, 2002. 742 с.

15. Хавкина Л. Б. Научная разработка вопросов библиотековедения. *Труды первой конференции научных библиотек*. М., 1926. С. 29–33.

16. Шрайберг Я. Л. Современные тенденции развития библиотечно-информационных технологий : ежегодный доклад. *Науч. и техн. б-ки*. 2002. № 1. С. 25–47.

References

1. Antonov, V. M., Nesterenko, V. H., Antonova-Rafi, Yu. V. (2013). *Hibrydni akmeolohichni biblioteky v Ukraini (innovatsiini tekhnolohii ta zastosuvannia)* [Hybrid Acmeological Libraries in Ukraine (Innovative Technologies and Applications)]. Kyiv, Ukraine: Publishing and printing center «Kyiv University» [in Ukrainian].

2. Artemov, Yu. I. (2010). Kontseptualna model biblioteky suspilstva znan [Conceptual model of the knowledge society library]. *Naukovi pratsi Derzhavnoi naukovo-pedahohichnoi bibileoteky Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho – Transactions of V. Suchomlynsky State Scientific and Pedagogical library of Ukraine*, 2, 66–71 [in Ukrainian].
3. Brui, O. M. (2018). Zbalansovana systema pokaznykiv u stratehichnomu upravlinni bibliotekoju [Brui O. M. Balanced Scorecard in Strategic Management of Library]. *Candidate's thesis*. V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, Kyiv, Ukraine. Retrieved January 18, 2020, from https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/28644/1/Brui_diss.pdf. [in Ukrainian].
4. Vaneev, A. N. (2004). Byblyotechnoe delo. Teoriia. Metodika. Praktika [Librarianship. Theory. Methodology. Practice]. St. Petersburg: Professiiia [in Russian].
5. Voskoboinikova-Huzieva, O. V. (2014). Stratehii rozvytku bibliotechno-informatsiinoi sfery Ukrainy: henezys, kontseptsii, modernizatsiia [Strategies of library-informative sphere of Ukraine: genesis, conceptions, modernization]. Kyiv: Akadempriodyka [in Ukrainian].
6. Davydova, I. O. (2014). Upravlinnia systemnymy transformatsiiami bibliotek: do pytannia naukovoï orhanizatsii upravlinnia [Management of systemic transformations of the library: on the issue of science-based organization of management]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury – Visnyk of Kharkiv State Academy of Culture*, 45, 78–84 [in Ukrainian].
7. Kartashov, N. S. (1978). Vzaimodeistvie nauchnykh bibliotek kak faktor naibolee polnogo udovletvoreniia informatsionnykh potrebnosti uchenykh i spetsialistov [Interaction of scientific libraries as a factor of the most complete satisfaction of scientists' and specialists' information needs]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. State Order of Lenin Library of the USSR, Moscow [in Russian].
8. Kunanets, N. (2013). Sotsiokomunikatyvnyi pidkhid u doslidzhenni istorii bibliotechnoi spravy zakhidnoukrainskoho rehionu [Socio-communicative approach in the study of the history of librarianship in the Western Ukrainian region]. *Visnyk KNUKiM. Ser.: Sotsialni komunikatsii – Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts. Series: Social Communications*, 1, 114–119. Retrieved January 21, 2020, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vknukim_sk_2013_1_19 [in Ukrainian].
9. Yarmachenko, M. D. (Ed.). (2001). Pedahohichni slovnyk [Pedagogical dictionary]. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].
10. Rizun, V. (2012). Nacherky do metodolohii doslidzhen sotsialnykh komunikatsii [Outlines for the methodology of social communication research].

Psykholinhvistyka – Psycholinguistics, 10, 305–314. Retrieved January 21, 2020, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2012_10_44 [in Ukrainian].

11. Slobodianik, M. S. (2003). Sistemno-funkcionalnaia model biblioteki [System-functional model of the library]. In *Libraries and Associations in a Changing World: New Technologies and New Forms of Collaboration. Library and information accessibility in the modern world: electronic resources for science, culture and education. Proceedings of the International Scientific Conference «Crimea 2003»* (Ch. 2, pp. 759–760), Russian National Public Library for Science and Technology, Moscow [in Russian].

12. Sokolov, A. V. (1988). Informacionnyi podkhod k dokumentalnoi kommunikatsii [Information approach to documentary communication]. Leningrad: LGIC [in Russian].

13. Stoliarov, Ju. N. (2002). Biblioteka – dvukhkonturnaia sistema [The library is a dual-circuit system]. *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki – Scientific and Technical Libraries*, 11, 5–24 [in Russian].

14. Shynkaruk, V. I. (at al.) (Ed.). (2002). Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk [Encyclopedic Dictionary of Philosophy]. Kyiv: Abrys [in Ukrainian].

15. Havkina, L. B. (1926). Nauchnaia razrabotka voprosov bibliotekovedeniia [Scientific development of library science]. In *Trudy pervoi konferentsii nauchnykh bibliotek – Proceedings of the First Conference of Scientific Libraries*. (pp. 29–33). Moscow [in Russian].

16. Shraiberg, Ja. L. (2002). Sovremennye tendentsii razvitiia bibliotechno-informacionnykh tehnologij: ezhegodnyj doklad [Current Trends in the Development of Library and Information Technologies: Annual Report]. *Nauchnye i tekhnicheskie biblioteki – Scientific and Technical Libraries*, 1, 25–47 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 19.02.2020.

Oksana Klymenko,

PhD (History), Associate Professor, Senior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: klimenko_oz@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-4821-8503>

Olena Sokur,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: sokuro1@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-9861-3283>

Codification of Library Study as an Object of Library Science

The article presents the codification of current approaches to the study of the library as an object of library science. Codification solves two interrelated tasks – the refinement of content and form, means the official recognition, description and systematization of the basic directions of modern library science for its development and meets the most important needs of today.

Within the current approaches, a systematic approach has been elaborated, which helped to substantiate the study of the library as a systematic object of library science, whose integral components are interdependent elements, and a model approach to the study of library interaction, as a complex open dynamic system and its separate sub-systems.

The development of scientific libraries as a system, which is inherent in enhancing the unity and interdependence of all its elements, needs to be studied from the standpoint of a systematic approach. Neither library fund, nor users, nor staff, nor material and technical facilities in its own, nor even their interactions, viewed in isolation from one another, yet form the library as a coherent system. An organic whole is formed only when there are stable interconnections between these subsystems, which gives the system integrative qualities.

A modern library is a system with internal and external interactions and connections between them, which is focused on external query, organization of library information resource, library services and products. The presented business model takes into account the individual characteristics of libraries, their ability to correspond to modern ideas about the library of the knowledge society.

The argument is made that the works presented in the light of the problem presented in the headline, on the one hand, do not actually consider the interaction of libraries as the basis of its mission, and, on the other, represent library multifaceted evolution as an object of librarianship in time and space in context of social transformations.

Keywords: library science, object of library science, library, function, model, system.